PIERWSZA ŁAWKA · ZESTAW DZIAŁOWY · JĘZYK POLSKI · KLASA 1 LO I TECHNIKUM · ZAKRES ROZSZERZONY

Dział 11. Odyseja, Boska Komedia i Treny – tradycja, archetyp, mitologizacja

Homer, Odyseja (fragmenty), Dante, Boska Komedia (fragmenty), Jan Kochanowski, Treny jako cykl poetycki; tradycja literacka, archetyp, mitologizacja, synkretyzm, konwencje. Dziewięć kart: teoria z wzorcowymi odpowiedziami, ćwiczenia, zadania typu maturalnego, dwie kartkówki (A i B) i sprawdzian (A i B) – z kluczem i zasadami oceniania.

Karta	Temat	Zadania
1	**Odyseja, Boska Komedia i Treny – tradycja, archetyp, mitologizacja – najważniejsze wiadomości** Teoria w pigułce, wzorcowe odpowiedzi, rozgrzewka	4 zad. 13 pkt
2	**Odyseja, Boska Komedia i Treny – tradycja, archetyp, mitologizacja – ćwiczenia** Ćwiczę umiejętności z działu	6 zad. 27 pkt
3	**Odyseja, Boska Komedia i Treny – tradycja, archetyp, mitologizacja – zadania typu maturalnego** Polecenia i punktacja jak na maturze 2027	5 zad. 13 pkt
4	**Kartkówka 1: Odyseja i Boska Komedia – grupa A** 15 minut · 8 pkt	4 zad. 8 pkt
5	**Kartkówka 1: Odyseja i Boska Komedia – grupa B** 15 minut · 8 pkt	4 zad. 8 pkt
6	**Kartkówka 2: Treny jako cykl – grupa A** 15 minut · 9 pkt	4 zad. 9 pkt
7	**Kartkówka 2: Treny jako cykl – grupa B** 15 minut · 9 pkt	4 zad. 9 pkt
8	**Sprawdzian: Odyseja, Boska Komedia i Treny – tradycja, archetyp, mitologizacja – grupa A** 45 minut · 27 pkt	6 zad. 27 pkt

9	**Sprawdzian: Odyseja, Boska Komedia i Treny – tradycja, archetyp, mitologizacja – grupa B** 45 minut · 27 pkt	6 zad. 27 pkt

JAK KORZYSTAĆ Z ZESTAWU

- Karta 1 przypomina najważniejsze wiadomości z działu i pokazuje wzorcowe odpowiedzi z wyjaśnieniem – od niej warto zacząć.
- Karta 2 to ćwiczenia na tekstach, a karta 3 – zadania w formule matury 2027 (polecenia i punktacja jak w arkuszach CKE).
- Karty 4–7 to dwie kartkówki (po 15 minut), każda w grupach A i B. Karty 8–9 to sprawdzian (45 minut) w grupach A i B – te same typy zadań i ta sama punktacja, inne treści.
- Klucz na końcu zestawu zawiera odpowiedzi i zasady oceniania zadań otwartych w stylu CKE (co daje 1 pkt, a co 2 pkt).
- Osobny plik „Powtórka" zbiera najważniejsze pojęcia, lektury i konteksty, typowe błędy i test „Sprawdź się".

Materiał oryginalny. Podstawa programowa LO i technikum w brzmieniu z 2024 r. (Dz.U. 2024 poz. 1019). Wymagania: ZR I.1.2, ZR I.1.5–I.1.7, ZR I.1.9, ZR I.2.4, I.1.3–I.1.4, I.1.7–I.1.10, I.1.12, ZR III.2. Pisownia według zasad od 1.01.2026. Do użytku własnego i pracy z własnymi uczniami.

PIERWSZA ŁAWKA

Odyseja, Boska Komedia i Treny – tradycja, archetyp, mitologizacja – najważniejsze wiadomości

Teoria w pigułce, wzorcowe odpowiedzi, rozgrzewka

KARTA 1/9

Imię i nazwisko: ..... Data: ..... Wynik: ..... / 13 pkt

PRZYPOMNIJ SOBIE

- **Tradycja literacka** (ZR) to zasób wzorców – tematów, motywów, postaci, gatunków, konwencji i stylów – które kolejne epoki przejmują, przekształcają albo odrzucają. Pisarz może tradycję **kontynuować** (naśladować wzór), **twórczo przekształcać** (użyć wzoru w nowym celu), **polemizować** z nią albo ją **parodiować**. Pytanie maturalne brzmi zawsze: *jak* i *po co* autor nawiązuje do wzoru – samo stwierdzenie, że nawiązanie istnieje, nie wystarcza.
- **Archetyp** (gr. *archetypos* – pierwowzór) to pierwotny wzorzec postaci, sytuacji lub motywu, powracający w mitach, religiach i literaturze wszystkich epok (pojęcie rozpowszechnił psycholog Carl Gustav Jung). Przykłady: **wędrowiec** – człowiek w drodze (*homo viator*), **powrót do domu**, **zejście do świata zmarłych**, **ojciec opłakujący dziecko**, **przewodnik** w trudnej drodze. Archetyp sprawia, że jednostkowa historia nabiera znaczenia **uniwersalnego**.
- **Mitologizacja** (ZR) – nadawanie postaciom, zdarzeniom lub przeżyciom wymiaru mitu: wzorcowego, ponadczasowego, uświęconego. Kochanowski wpisuje własną żałobę w mity (Orfeusz, Niobe, Persefona), a Dante czyni swoją wędrówkę przez zaświaty wzorem drogi każdego człowieka. **Demitologizacja** to proces odwrotny – odbieranie mitowi powagi, sprowadzanie go do zwykłej, ludzkiej miary.
- **Synkretyzm** (ZR) – łączenie elementów różnego pochodzenia. **Rodzajowy**: cechy epiki, liryki i dramatu w jednym utworze; **gatunkowy**: kilka gatunków naraz (*Boska Komedia* łączy epos, wizję, alegorię i wykład teologiczny). W szerszym sensie mówimy też o synkretyzmie **kulturowym**: u Dantego w chrześcijańskim piekle służą postacie mitologiczne (Charon, Minos, Cerber), a przewodnikiem jest pogański poeta Wergiliusz; w *Trenach* obok Boga pojawiają się Persefona, Pluton i Charon.
- **Konwencja** (ZR) – zespół reguł przedstawiania świata. W działach ZR rozpoznajesz: **fantastyczną** (bogowie i potwory *Odysei*), **realistyczną** (szczegóły codzienności: pies Argos na kupie gnoju), **symboliczną** (ciemny las, góra, gwiazda w pieśni I *Piekła*) i **oniryczną** (sen w Trenie XIX: „Niepewien, jeslim przez sen słuchał czy na jawie”). Konwencje często się **przenikają**.

	Homer, *Odyseja*	**Dante Alighieri, *Boska Komedia***
czas i gatunek	epos grecki (VIII w. p.n.e. według tradycji), 24 pieśni; przekład Lucjana Siemieńskiego	poemat powstały na początku XIV w.; trzy części: *Piekło*, *Czyściec*, *Raj* – razem 100 pieśni pisanych tercyną (strofą trzywersową)

bohater i droga	Odys po zburzeniu Troi przez dziesięć lat wraca na Itakę do Penelopy i Telemacha; przygody: Kalypso, Syreny, Kirke, zejście do Hadesu	Dante-pielgrzym w połowie życia gubi się w ciemnym lesie i przechodzi przez zaświaty; przewodnicy: Wergiliusz (piekło, czyściec), Beatrycze (raj)
sens	wierność, spryt, wytrwałość; **powrót** do domu i przywrócenie ładu	droga duszy od grzechu do zbawienia; alegoria ludzkiego życia
tytuł / nazwa	od imienia bohatera (Odyseusz)	Dante nazwał dzieło *komedią* (smutny początek, szczęśliwe zakończenie); przydomek „Boska" dodali potomni

- ***Treny* jako cykl** (1580) – 19 utworów poprzedzonych dedykacją dla zmarłej Orszuli. Kochanowski wykorzystał schemat antycznej mowy żałobnej (**epicedium**): pochwała zmarłego, lament, ukazanie wielkości straty, **pocieszenie** (*consolatio*) i **napomnienie**, by nie trwać w rozpaczy – ale ułożył go swobodnie i wplótł w niego kryzys światopoglądowy. Cykl ma więc **fabułę wewnętrzną**: od rozpaczy, przez zwątpienie, do pogodzenia się z losem.

Treny	Co się dzieje w cyklu
I–II	wstęp: przywołanie Heraklita i Symonidesa (tradycja płaczu), pytanie o sens żalu; Tren II – dlaczego poeta pisze o dziecku (przełamanie *decorum*)
III–VIII, XII–XIII	pochwała Orszuli i lament: oliwka ścięta przez sadownika (V), „Safo słowieńska" (VI), ubiory (VII), pustka w domu (VIII), cnoty dziecka (XII), epitafium (XIII)
IX–XI	kryzys: zawiodła mądrość (IX), nie wiadomo, gdzie jest dusza córki (X), „Fraszka cnota" (XI) – zna je zakres podstawowy
XIV–XVIII	mitologizacja żalu (Orfeusz – XIV, Niobe – XV), Cyceron, który nie umiał sam stosować swoich rad (XVI), pokora wobec Boga (XVII), modlitwa pokutna (XVIII)
XIX albo Sen	pocieszenie i napomnienie: we śnie matka poety przynosi Orszulę i uczy, jak nosić „ludzkie przygody"

PRZYKŁADY Z WYJAŚNIENIEM

Przykład 1. Wyjaśnij, czym różni się archetyp od motywu literackiego.
Motyw to powtarzalny element treści konkretnego utworu (np. motyw psa czekającego na pana). Archetyp jest głębszy i starszy – to pierwotny wzorzec, który stoi za wieloma motywami i utworami (np. **powrót do domu** po długiej wędrówce: Odys na Itace, syn marnotrawny, bohater romantyczny wracający do ojczyzny).
Jak myśleć: motyw – „co się pojawia", archetyp – „jaki odwieczny wzór ludzkiego losu się powtarza".

Przykład 2. Dlaczego Ulisses u Dantego trafia do piekła, choć mówi do towarzyszy: „Nie przeznaczono wam żyć jak zwierzęta, / Lecz poszukiwać i wiedzy i cnoty"?
Dante podziwia jego ciekawość świata, ale ocenia go jako chrześcijanin: Ulisses przekroczył granicę wyznaczoną ludziom (słupy Herkulesa) i namówił druhów do zgubnej wyprawy, a w piekle cierpi wśród fałszywych doradców. Dante **przekształca** tradycję homerycką: bohater powrotu staje się bohaterem przekraczania granic.
Za co CKE daje punkt: za wyjaśnienie **różnicy** między wzorem a nawiązaniem i jej sensu – nie za streszczenie przygód Odysa.

Przykład 3. Wskaż w Trenie XIX elementy konwencji onirycznej i określ ich funkcję.
Sen przychodzi „na godzinę przed świtanim", matka zjawia się z Orszulą na ręku, a na końcu znika: „Tu zniknęła. Jam sie też ocknął". Podmiot nie wie, „jeslim przez sen słuchał czy na jawie". Sen pozwala wprowadzić głos z zaświatów, który mówi z autorytetem – pocieszenie nie jest więc tylko rozumowaniem ojca, lecz objawieniem.
Jak myśleć: nazwa konwencji + sygnały w tekście + **po co** autor jej użył.

Przykład 4. Na czym polega mitologizacja w Trenie XIV?
Ojciec utożsamia się z Orfeuszem: chce zejść „tąż ścieżką" do Plutona i łzami oraz pieśnią uprosić powrót córki. Prywatna żałoba zostaje wpisana w mit o potędze poezji i miłości silniejszej niż śmierć, ale zakończenie („tamże już (…) Zostać") pokazuje, że mit nie przynosi ratunku – można tylko zostać w świecie zmarłych.
Jak myśleć: kto z mitu + jaka sytuacja podmiotu mu odpowiada + co zmienia to porównanie.

ZADANIA

Zadanie 1. Przyporządkuj pojęciom ich definicje. Wpisz literę obok numeru. Jedna definicja jest zbędna. ___ / 4 pkt

1. archetyp	a) pierwotny wzorzec postaci lub sytuacji powracający w kulturze od czasów mitu
2. mitologizacja	b) nadanie postaci lub zdarzeniu wymiaru mitu – wzorcowego i ponadczasowego
3. synkretyzm gatunkowy	c) łączenie cech kilku gatunków w jednym utworze
4. tradycja literacka	d) zasób wzorców, które kolejne epoki przejmują, przekształcają lub odrzucają
	e) sprowadzenie mitu do zwykłej, ludzkiej miary

1 ____ 2 ____ 3 ____ 4 ____

Zadanie 2. Uzupełnij zdania. ___ / 4 pkt

1. Odys po wojnie trojańskiej wraca na wyspę _____.
2. Przez piekło i czyściec prowadzi Dantego rzymski poeta _____.
3. Cykl trenów Kochanowskiego liczy _____ utworów.
4. W ostatnim trenie ukazuje się poecie we śnie jego _____ z Orszulą na ręku.

Zadanie 3. Dokończ zdanie. Wybierz właściwą odpowiedź spośród podanych.
Dante nazwał swój poemat komedią, ponieważ ___ / 1 pkt

A. pełno w nim scen zabawnych i postaci błaznów.
B. napisał go dla teatru i przeznaczył do wystawienia.
C. wyśmiewa w nim wiarę w życie pozagrobowe.
D. zaczyna się on w piekle, a kończy szczęśliwie w raju.

Odyseja, Boska Komedia i Treny – tradycja, archetyp, mitologizacja – ćwiczenia

Ćwiczę umiejętności z działu

KARTA 2/9

Imię i nazwisko: ..... Data: ..... Wynik: ..... / 27 pkt

Zadanie 1. Przeczytaj fragment utworu i wykonaj zadania.

___ / 6 pkt

Odys i Syreny

Najpierw radzi bogini na śpiewy zwodzące
Głuchym być owych Syren, co siedzą na łące.
Mnie jednemu li wolno słuch mieć dla ich śpiewu,
Lecz trzeba mnie przywiązać k'masztowemu drzewu
I spętać powrozami za nogi i ręce,
Bym nie drgnął; lecz jeżeli owe więzy skręcę
Lub zawołam: Puszczajcie! — odmówcie posłuchu
I mocniejszymi pęty skrępujcie co duchu. — […]
Jam wtedy miednym nożem krąg wosku na części
Krajał drobno i gniótł z nich gałki w silnej pięści;
Wosk prędko stał się miękki, już samym gnieceniem,
Już rozgrzany gorącym Heliosa promieniem;
Co zrobiwszy, każdemu zalepiłem słuchy.
Potem do mnie się wzięto; związali mnie druhy
Do masztu powrozami za nogi i barki
I wziąwszy się do wioseł, gnali okręt szparki.
A gdyśmy się zbliżyli do wyspy tej brzegu,
Syreny, widząc nawę gnaną w pełnym biegu,
Pieszczonymi głosami śpiew zawiodły taki:
— Zbliż się, chlubo Achiwów, Odysie z Itaki!
Zbliż do lądu! Posłuchaj, jak śpiewamy cudnie!
Nikt tu jeszcze na czarnym nie przemknął się sudnie,
Żeby się nie zatrzymał na dźwięk naszych pieni;
Owszem, wszyscy śpiewaniem tym rozweseleni,
Oświeceni mądrością płyną sobie dalej.
Wiemy, co niegdyś Grecy, Trojanie doznali
Nieszczęść, z bogów naprawy, na Ilionu polach,
Wiemy o wszystkich ziemskich dolach i niedolach.
—
Tak śpiewały, a we mnie już żądza się budzi
Słuchać jeszcze tych śpiewów; więc mrugam na ludzi,
By przyszli mnie rozpętać. — Okręt pędzi chyżo.
Wtem Euryloch, Perimed do mnie się przybliżą
I przywiążą do masztu silniej powrozami.
Tymczasem wyspa Syren została za nami,

Sytuacja: Odys opowiada Feakom swoje przygody.
Objaśnienia: *bogini* – czarodziejka Kirke, która ostrzegła Odysa; *li* – tylko; *k'masztowemu drzewu* – do masztu; *co duchu* – natychmiast; *miedny* – miedziany; *szparki* – szybki; *nawa, sudno* – statek; *Achiwowie* – Grecy; *z bogów naprawy* – z woli bogów; *Ilion* – Troja.

Homer, *Odyseja*, przeł. Lucjan Siemieński, pieśń dwunasta, fragmenty; tekst według wydania Wolnych Lektur (wolnelektury.pl) (domena publiczna).

1.1. Wyjaśnij, czym Syreny kuszą Odysa. Odwołaj się do ich pieśni. ___ / 2 pkt

1.2. Wyjaśnij, w jaki sposób Odys łączy w tej przygodzie ciekawość świata z roztropnością. ___ / 2 pkt

1.3. Nazwij konwencję, w której przedstawiono Syreny, i wskaż jeden szczegół realistyczny we fragmencie. ___ / 2 pkt

Zadanie 2. Przeczytaj fragment utworu i wykonaj zadania. ___ / 5 pkt

Ostatnia podróż Ulissesa

»Gdym był od Cyrcy wrócił, gdziem postradał
Wolność, w pobliżu Gaëty więziony,
— Eneasz imię to grodowi nadał, —

Nie mógł powstrzymać syn mój ulubiony,
Ni cześć starego ojca, ni miłości
Powinność, niegdyś szczęście lubej żony

Nie mogły zdusić we mnie ciekawości
Zajrzenia w świata roboty misterne,
Poznania błędów ludzkich i dzielności.

Więc na głębokie morze, na niezmierne
W jednej się puszczam łodzi; druhów grono
Ze mną, do końca posłuszne i wierne.

Aż po Hiszpanię brzeg podwójną stroną
Zwiedzam; więc Marok, Sardynię i mnogą
Wysp rzeszę, jednem morzem otoczoną.

W starość my wszyscy zaszli żmudną drogą,
Nimeśmy w owe cieśnie się dostali,
Które Herkules piętnował przestrogą,

Aby nie ważył się człowiek pójść dalej;
Po stronie prawej została Sewila,
A Ceuta z lewej szarzała na fali.

»Bracia!« mówiłem, »śród hazardów tyla
Zaszli na świata podwieczorne skraje,
Skoro wam jeszcze bodaj jedna chwila

W zmysłów czuwaniu przed śmiercią zostaje,
Nie żmudźcie duszę wydobyć z ciemnoty,
Za słońcem idąc w niemieszkane kraje.

Zważcie plemienia waszego przymioty;
Nie przeznaczono wam żyć jak zwierzęta,
Lecz poszukiwać i wiedzy i cnoty«. […]

Z krótkiej uciechy prędko łzy wynikły,
Bo przypadł wicher od nowego lądu,
Aż pękł pod ciosem dziób okrętu nikły.

Trzykroć go strącał wir pełnego prądu,
Raz czwarty fala rufę w pion wyparła;
Dziób pornął na dół i z przeznaczeń Sądu

Toń się nad nami wieczyście zawarła«.

Sytuacja: w ósmym kręgu piekła Dante widzi dusze ukryte w płomieniach; z rozdwojonego płomienia przemawia Ulisses (łacińskie imię Odysa).
Objaśnienia: *Cyrce* – Kirke; *Gaëta* – miasto we Włoszech; *syn, ojciec, żona* – Telemach, Laertes, Penelopa; *roboty misterne* – kunsztowne dzieła; *cieśnie, które Herkules piętnował przestrogą* – Cieśnina Gibraltarska, według mitu granica świata wyznaczona przez Heraklesa; *Sewila, Ceuta* – Sewilla i Ceuta, miasta nad cieśniną; *hazardy* – niebezpieczeństwa; *podwieczorne skraje* – zachodnie krańce; *nie żmudźcie* – nie zwlekajcie; *pornął* – runął; *z przeznaczeń Sądu* – z woli Boga.

Dante Alighieri, *Boska Komedia*, *Piekło*, pieśń XXVI, w. 91–120 i 136–142, przeł. Edward Porębowicz; tekst według wydania z 1909 r. w Wikiźródłach (pl.wikisource.org) (domena publiczna).

Podgląd • Pierwsza Ławka

Zadanie 4. Przeczytaj fragment utworu i wykonaj zadania. ___ / 4 pkt

Tren I

Wszytki płacze, wszytki łzy Heraklitowe
I lamenty, i skargi Symonidowe,
Wszytki troski na świecie, wszytki wzdychania
I żale, i frasunki, i rąk łamania,
Wszytki a wszytki zaraz w dom sie mój noście,
A mnie płakać mej wdzięcznej dziewki pomoście,
Z którą mię niepobożna śmierć rozdzieliła
I wszytkich moich pociech nagle zbawiła.
Tak więc smok, upatrzywszy gniazdo kryjome,
Słowiczki liche zbiera, a swe łakome
Gardło pasie; tym czasem matka szczebiece
Uboga, a na zbójcę co raz sie miece.
Prózno, bo i na samę okrutnik zmierza,
A ta nieboga ledwe umyka pierza.
«Prózno płakać» — podobno drudzy rzeczecie.
Cóż, prze Bóg żywy, nie jest prózno na świecie?
Wszystko prózno; macamy, gdzie miękcej w rzeczy,
A ono wszędy ciśnie: błąd wiek człowieczy.
Nie wiem, co lżej: czy w smutku jawnie żałować,
Czyli sie z przyrodzeniem gwałtem mocować.

Objaśnienia: *Heraklit* – filozof grecki nazywany „płaczącym", bo smucił się ludzką głupotą; *Symonides* – grecki poeta, autor pieśni żałobnych (trenów); *frasunki* – zmartwienia; *niepobożna* – bezbożna, okrutna; *zbawiła* – pozbawiła; *kryjome* – ukryte; *miece* – rzuca; *ledwe umyka pierza* – ledwo uchodzi z życiem; *macamy, gdzie miękcej* – szukamy, gdzie łagodniej; *błąd* – tu: błądzenie; *przyrodzenie* – natura.

Jan Kochanowski, *Tren I*; tekst według wydania Wolnych Lektur (wolnelektury.pl) (domena publiczna).

4.1. Wyjaśnij, po co podmiot liryczny przywołuje na początku Heraklita i Symonidesa. ___ / 2 pkt

4.2. Wyjaśnij, co oznacza obraz smoka i słowików. Nazwij ten środek. ___ / 2 pkt

Podgląd • Pierwsza Ławka

Odyseja, Boska Komedia i Treny – tradycja, archetyp, mitologizacja – zadania typu maturalnego

Polecenia i punktacja jak na maturze 2027

KARTA 3/9

Imię i nazwisko: ..... Data: ..... Wynik: ..... / 13 pkt

Zadanie 1. Przeczytaj fragment utworu i wykonaj zadania.

___ / 3 pkt

Odys i Kalypso

„Zacny mój Laertydo, przemądry Odysie,
Zatem chcesz jak najprędzej z wyspy wymknąć mi się
I wrócić do ojczyzny? Szczęśliwej ci drogi!
Lecz żebyś mógł przewidzieć, jakie los złowrogi
Przeznacza ci opały, nim staniesz u celu,
Zostałbyś w tej pieczarze ze mną, przyjacielu,
I nieśmiertelność przyjął, jakkolwiek stęskniony
I niecierpliwy pragniesz powrócić do żony,
Od której pośledniejszą nie jestem ja przecie
Ni wzrostem, ni urodą. Czyż marnej kobiecie
Rzecz podobna mnie, bóstwu, chcieć urodą sprostać?"
Na to on, nie chcąc dłużnym odpowiedzi zostać:
„Uśmierz gniew — rzekł — o nimfo! Jaż bym to nie wiedział,
Że między Penelopą a tobą jest przedział?
Że się równać nie może z twym wzrostem, urodą?
Prosta to śmiertelniczka, a tyś wiecznie młodą!
Mimo to tęsknię do niej; tęsknię coraz więcej,
Aby się dnia powrotu doczekać najprędzej;
Choćby mnie bóg znów jaki pogrążył w bałwany,
Zniosę mężnie, w cierpieniach jam wypróbowany.
Tylem już przebył, takie przechodził katusze
Na wojnie i na morzu, że i to znieść muszę!"

Sytuacja: nimfa Kalypso od lat zatrzymuje Odysa na swojej wyspie; bogowie nakazali jej go wypuścić.

Objaśnienia: *Laertyda* – syn Laertesa; *opały* – niebezpieczeństwa; *pośledniejsza* – gorsza; *przedział* – różnica; *bałwany* – wysokie fale.

Homer, *Odyseja*, przeł. Lucjan Siemieński, pieśń piąta, fragment; tekst według wydania Wolnych Lektur (wolnelektury.pl) (domena publiczna).

1.1. Rozstrzygnij, czy Odys odrzuca propozycję Kalypso, ponieważ uważa Penelopę za piękniejszą od nimfy. Uzasadnij odpowiedź, odwołując się do tekstu.

Rozstrzygnięcie: .....

Uzasadnienie: .....

___ / 2 pkt

Podgląd • Pierwsza Ławka

1.2. Dokończ zdanie. Wybierz właściwą odpowiedź spośród podanych.
Wybór dokonany przez Odysa ma znaczenie uniwersalne, ponieważ ___ / 1 pkt

A. dowodzi, że bogowie zawsze spełniają prośby ludzi, którzy im ufają.

B. uczy, że należy unikać sporów z istotami potężniejszymi od siebie.

C. pokazuje człowieka, który ceni śmiertelne, ludzkie życie wyżej niż boską nieśmiertelność.

D. przestrzega przed podróżami morskimi, na których czyhają nimfy i potwory.

Zadanie 2. Przeczytaj fragment utworu i wykonaj zadania. ___ / 3 pkt

Brama piekła

Przeze mnie droga w miasto utrapienia,
Przeze mnie droga w wiekuiste męki,
Przeze mnie droga w naród zatracenia,

Jam dzieło wielkiej, sprawiedliwszej ręki.
Wzniosła mię z gruntu Potęga wszechwłodna
Mądrość najwyższa, Miłość pierworodna;

Starsze ode mnie twory nie istnieją,
Chyba wieczyste, — a jam niespożyta!
Ty który wchodzisz, żegnaj się z nadzieją...

Na odrzwiach bramy ten się napis czyta
O treści memu duchowi kryjomej:
»Mistrzu«, szepnąłem, »z tych słów groza świta!« […]

Stamtąd westchnienia, płacz, lament, chorałem
Biły o próżni bezgwiezdnej tajniki:
Więc już na progu stając, zapłakałem.

Sytuacja: Dante i jego przewodnik, poeta Wergiliusz (w tekście: Mistrz), stają przed bramą piekła. Objaśnienia: *wiekuiste* – wieczne; *naród zatracenia* – potępieni; *Potęga wszechwłodna, Mądrość najwyższa, Miłość pierworodna* – trzy osoby Trójcy Świętej; *niespożyta* – niezniszczalna; *kryjomej* – niejasnej, tajemnej.

Dante Alighieri, *Boska Komedia*, *Piekło*, pieśń III, w. 1–12 i 22–24, przeł. Edward Porębowicz; tekst według wydania z 1909 r. w Wikiźródłach (pl.wikisource.org) (domena publiczna).

2.1. Wyjaśnij, jaką funkcję pełni trzykrotne powtórzenie „Przeze mnie droga” na początku napisu. Odwołaj się do treści całego napisu. ___ / 2 pkt

Podgląd • Pierwsza Ławka

Kartkówka 1: Odyseja i Boska Komedia – grupa A

15 minut · 8 pkt

KARTA 4/9

Imię i nazwisko: ..... Data: ..... Wynik: ..... / 8 pkt

Zadanie 1. Przeczytaj fragment utworu i wykonaj zadania.

___ / 2 pkt

Odys i Argos

Kiedy taki rozhowor wiódł Odys z pastuchem,
Pies leżący tam blisko łeb podniósł, strzygł uchem.
Był to Argos, którego sam Odys wychował,
Lecz nie użył, gdyż wcześniej on był pożeglował
Pod Troję. Potem chłopcy go na polowanie
Brali w góry na kozy, zające i łanie.
Teraz leży wzgardzony, gdy nie stało pana,
Na kupie, co spod mułów i krów wyrzucana
Zalega koło bramy; gnojem tym nawożą
Parobcy pola pańskie i pożytek mnożą.
Na nim to leżał Argos, jedzon przez robactwo.
Lecz skoro bliskość pana zwietrzyło biedactwo,
Pokiwało ogonem tuląc uszy obie,
Chciałoby się doczołgać, sił nie miało w sobie.
Uważał to Odysej i łzę uczuł w oku;
Otarł ją, by nie widział pastuch, co stał z boku. […]
Tymczasem Argos w śmierci pogrążył się mroku,
Gdy ujrzał swego pana po dwudziestym roku.

Sytuacja: Odys wrócił na Itakę w przebraniu żebraka i razem ze świniopasem Eumajosem przychodzi pod swój dom, zajęty przez zalotników Penelopy. Objaśnienia: *rozhowor* – rozmowa; *nie użył* – nie nacieszył się nim; *nie stało pana* – zabrakło pana; *zwietrzyć* – wyczuć węchem; *uważał* – zauważył.

Homer, *Odyseja*, przeł. Lucjan Siemieński, pieśń siedemnasta, fragment; tekst według wydania Wolnych Lektur (wolnelektury.pl) (domena publiczna).

1.1. Wyjaśnij, czym różni się dawny i obecny los Argosa.

___ / 1 pkt

1.2. Wyjaśnij, dlaczego Odys ukrywa łzę przed pastuchem.

___ / 1 pkt

Zadanie 2. Oceń prawdziwość zdań. Wpisz P (prawda) albo F (fałsz).

___ / 3 pkt

1. Argos rozpoznaje Odysa po dwudziestu latach.	**P**	**F**
2. Eumajos od razu domyśla się, kim jest żebrak.	**P**	**F**
3. Odys wychował Argosa, ale nie zdążył się nim nacieszyć, bo wyruszył pod Troję.	**P**	**F**

Sprawdzian: Odyseja, Boska Komedia i Treny – tradycja, archetyp, mitologizacja – grupa A

45 minut · 27 pkt

KARTA 8/9

Imię i nazwisko: ..... Data: ..... Wynik: ..... / 27 pkt

Zadanie 1. Przeczytaj fragment utworu i wykonaj zadania.

___ / 5 pkt

Początek *Odysei*

Muzo! Męża wyśpiewaj, co święty gród Troi
Zburzywszy, długo błądził i w tułaczce swojej
Siła różnych miast widział, poznał tylu ludów
Zwyczaje, a co przygód doświadczył i trudów!
A co strapień na morzach, gdy przyszło za siebie
Lub za swe towarzysze stawić się w potrzebie,
By im powrót zapewnić! Nad siły on robił,
Lecz druhów nie ocalił: każdy z nich się dobił
Sam, głupstwem własnym. Czemuż poświęcone stada
Heliosowi pojadła niesforna gromada?
Za karę bóg też nie dał cieszyć się powrotem.
Jak było? Powiedz, córo Diosa, coś o tem!
Wszyscy inni, uszedłszy srogiego pogromu,
Krwawych burz i bitw morskich, wrócili do domu;
Jego tylko, serdecznie do swoich, do żony
Tęskniącego, trzymała w skale wydrążonej
Nimfa Kalypso, z bogiń najcudniejsza kształtem,
Pragnąca go małżonkiem przy sobie mieć gwałtem.

Objaśnienia: *gród Troi* – Troja; *siła* – wiele; *dobił się* – tu: zgubił się, zginął; *Helios* – bóg słońca; *córo Diosa* – Muzo, córko Zeusa; *pogrom* – tu: wojna trojańska.

Homer, *Odyseja*, przeł. Lucjan Siemieński, pieśń pierwsza, początek; tekst według wydania Wolnych Lektur (wolnelektury.pl) (domena publiczna).

1.1. Na podstawie fragmentu *Odysei* Oceń prawdziwość podanych stwierdzeń. Wybierz P, jeśli stwierdzenie jest prawdziwe, albo F – jeśli jest fałszywe.

___ / 1 pkt

1. Narrator prosi Muzę, by opowiedziała o bohaterze.	**P**	**F**
2. Według narratora towarzysze Odysa zginęli z jego winy.	**P**	**F**
3. Nimfa Kalypso zatrzymuje Odysa wbrew jego woli.	**P**	**F**

1.2. Nazwij środek, od którego zaczyna się epos, i wyjaśnij jego funkcję.

___ / 2 pkt

CO JESZCZE JEST W ŚRODKU

Odyseja, Boska Komedia i Treny – tradycja, archetyp, mitologizacja – kartkówki, sprawdzian, powtórka – język polski, kl. 1 LO (zakres rozszerzony)

Podgląd pokazał 12 z 42 stron. Pełna wersja: 42 stron A4, PDF do druku i DOCX do edycji.

- Karta 1: Odyseja, Boska Komedia i Treny – tradycja, archetyp, mitologizacja – najważniejsze wiadomości – 4 zadania, 13 pkt
- Karta 2: Odyseja, Boska Komedia i Treny – tradycja, archetyp, mitologizacja – ćwiczenia – 6 zadań, 27 pkt
- Karta 3: Odyseja, Boska Komedia i Treny – tradycja, archetyp, mitologizacja – zadania typu maturalnego – 5 zadań, 13 pkt
- Karta 4: Kartkówka 1: Odyseja i Boska Komedia – grupa A – 4 zadania, 8 pkt
- Karta 5: Kartkówka 1: Odyseja i Boska Komedia – grupa B – 4 zadania, 8 pkt
- Karta 6: Kartkówka 2: Treny jako cykl – grupa A – 4 zadania, 9 pkt
- Karta 7: Kartkówka 2: Treny jako cykl – grupa B – 4 zadania, 9 pkt
- Karta 8: Sprawdzian: Odyseja, Boska Komedia i Treny – tradycja, archetyp, mitologizacja – grupa A – 6 zadań, 27 pkt
- Karta 9: Sprawdzian: Odyseja, Boska Komedia i Treny – tradycja, archetyp, mitologizacja – grupa B – 6 zadań, 27 pkt Karta 1 przypomina najważniejsze wiadomości i pokazuje wzorcowe

Kup pełną wersję – plik od razu na e-mail

pierwszalawka.pl/material/polski-liceum-klasa-1-zr-dzial-11-odyseja-boska-komedia-i-treny-tradycja-archetyp-mitol